

Ekonomiska konsekvenser och förutsättningar för studieförbunden i pandemin

- Folkbildning i Coronatider, delstudie H, 2020

FÖRORD

I april 2020 startade Folkbildningsrådet samlingsprojektet *Folkbildning i Coronatider*. Under den gemensamma rubriken samlar Folkbildningsrådet åtta olika delstudier som på olika sätt belyser studieförbundens och folkhögskolornas förutsättningar och arbete i relation till spridningen av Coronaviruset i samhället.

Resultaten från de enskilda delstudierna redovisas successivt under projektets genomförande, samt i en samlad rapport i maj/juni 2021.

I rapporten *Ekonomiska konsekvenser och förutsättningar för studieförbunden i pandemin* presenteras resultaten från delstudie H: Studieförbunden: ekonomiska konsekvenser och förutsättningar.

Folkbildningsrådet i maj 2021

INNEHÅLL

1	Inledning	6
2	Studieförbundens övergripande analys av Coronautbrottets ekonomiska konsekvenser	7
	Tillfälliga överskott	7
	Forcerad omställning till distans.....	8
	Pandemiår undantas från bidragsfördelningen	12
3	Enskilda faktorer med störst påverkan på ekonomin under 2020	13
	Verksamhetens utformning	13
	Omställningskostnader	13
4	Studieförbundens hantering av de förändrade ekonomiska förutsättningarna	15
	Hur de statliga stöden nyttjats	15
	Studieförbunden som arbetsgivare	17
5	Studieförbundens prognos gällande de ekonomiska förutsättningarna 2021	19
	Återgång till det normala	19
	Bidragsfördelning	19
	Planer framåt	20

SAMMANFATTNING

Coronastudiens delstudie H, Studieförbunden: ekonomiska konsekvenser och förutsättningar, fokuserar på de ekonomiska konsekvenserna och förutsättningarna för studieförbunden.

Det huvudsakliga underlaget utgörs av studieförbundens svar på Folkbildningsrådets årliga ekonomienkät. För 2020 års verksamhet var enkäten utökad med frågor rörande pandemins påverkan på studieförbundens ekonomi och verksamhet. Fyra öppna frågor besvarades av studieförbunden. Frågorna som ställdes gäller studieförbundens övergripande analys av vilka konsekvenser Coronautbrottet har haft på studieförbundens ekonomi, därtill vilka enskilda faktorer som påverkat ekonomin mest under 2020 och hur studieförbunden har hanterat de förändrade ekonomiska förutsättningarna.

Slutligen ombads studieförbunden inkomma med en prognos gällande de ekonomiska förutsättningarna 2021.

Åtta av tio studieförbund gör ett överskott 2020. En stor mängd inställd verksamhet har lett till stora besparingar i verksamhetsnära kostnader, såsom kostnadsersättningar och hyresersättningar. Generösa statliga bidrag har dämpat kvarvarande fasta kostnader såsom personal- och lokalkostnader. Studieförbund med stor öppen kursverksamhet i egna lokaler har drabbats hårdast.

Nästan alla studieförbund har haft en mycket forcerad omställningstakt när det gäller att gå över till distansverksamhet. Även omställningen till digitalt hemmaarbete för personalen har varit intensiv. Omställningsarbetet har medfört nya kostnader i form av programvara och licenser samt utrustning.

1 Inledning

Coronastudiens delstudie H, *Studieförbunden: ekonomiska konsekvenser och förutsättningar*, fokuserar på de ekonomiska konsekvenserna och förutsättningarna för studieförbunden med anledning av coronapandemin.

För pandemiåret 2020, och senare även 2021, har Folkbildningsrådet beslutat att verksamhetsvolymen de här åren inte ska utgöra grund för bidragsfördelning i framtiden, eftersom man tidigt såg att det skulle bli mycket svårt att upprätthålla en normal verksamhet. Bidragsmodellen för statsbidraget till studieförbundens verksamhet är konstruerad så att de medel som finansierar innevarande års verksamhet baseras på verksamhet genomförd tre år bakåt i tiden, med ett kontrollår emellan. Det innebär att bidraget 2020 baserades på åren 2016–2018. Med undantagna år 2020 och 2021 fortsätter de tidigare tre åren, 2017–2019, att utgöra bidragsgrund under en längre period.

Det huvudsakliga underlaget till rapporten utgörs av det material som studieförbundens ekonomiansvariga lämnat i anslutning till årets insamling av uppgifter till Folkbildningsrådets årligen återkommande ekonomirapport.

Årets enkät hade ett tvådelat tillägg som rörde coronapandemins effekter specifikt. Dels en ekonomisk del med uppgifter om permitteringar och användning av olika statliga stöd, dels en frågedel med fyra pandemirelaterade frågor. Det är huvudsakligen svaren på dessa frågor som har gett de viktiga insikter som redovisas i den här delstudien.

Enkäten i delstudie H har riktas till studieförbundens ekonomiansvariga och har fyra övergripande frågeställningar:

- Studieförbundens övergripande analys av vilka konsekvenser coronautbrottet har haft på studieförbundens ekonomi?
- Vilka enskilda faktorer som påverkat ekonomin mest under 2020?
- Hur studieförbunden har hanterat de förändrade ekonomiska förutsättningarna?
- Studieförbundens prognos gällande de ekonomiska förutsättningarna 2021?

2 Studieförbundens övergripande analys av Coronautbrottets ekonomiska konsekvenser

Tillfälliga överskott

Åtta av tio studieförbund gör ett överskott 2020. Den i särklass största anledningen till det är att verksamheten stannat av och med den stora delar av de verksamhetsnära kostnaderna. Det är dock ett positivt ekonomiskt resultat som ingen önskat sig, då det är förknippat med stora negativa konsekvenser för själva verksamheten.

Minskade resor, samlingar och verksamhet påverkar ekonomin på ett positivt sätt, men påverkar samhälle och individer på ett negativt sätt.

Samtliga studieförbund gör en tydlig koppling mellan att inställda verksamheter har medfört inställda verksamhetskostnader, samtidigt som generösa statliga stöd har dämpat de kvarvarande fasta kostnaderna. Det har i det korta perspektivet gett vissa studieförbund ett betydande överskott, särskilt de studieförbund som har en liten volym öppen (programförd) kursverksamhet. För de studieförbund som tvärtom har en stor volym öppen verksamhet i egna lokaler är de fasta kostnaderna så pass stora att pausade verksamhetskostnader inte får samma effekt på resultatet. För dessa är även bortfallet av deltagarintäkter betydande.

Coronapandemin har slagit hårt mot studieförbundets ekonomi. De avdelningar som har större andel programförda cirklar med deltagaravgifter uppvisar betydande underskott i folkbildningen.

Deltagaravgifter har minskat med 19 procent jämfört med utfall 2019 och 21 procent jämfört med planerad verksamhet för 2020. Det är stora skillnader sett över landet där storstadsregionerna har stora tapp, ca 20 procent. Två mindre regioner har tappat ca 50 procent av intäkterna.

Den övergripande trenden är dock att studieförbunden gör ett överskott 2020, huvudsakligen beroende på uteblivna verksamhetskostnader i samband med inställd verksamhet.

Den generella bilden visar att det är minskade kostnader för inställd eller omställd verksamhet som ligger till grund för att studieförbundet som helhet gör ett starkare ekonomiskt resultat 2020 än 2019.

Även andra faktorer utan direkt koppling till pandemin har haft en påverkan på resultatet. Bland annat nämns avkastning på placeringar som fått en kraftig värdeökning, eller att man blivit nekade stora bidrag.

Resultatet för 2020 för hela studieförbundet ser ut att bli negativ. Främsta anledning till detta är att trots att vi har haft stora besparingar i kostnader under året så har vi blivit nekade till ett bidrag.

Flera studieförbund gör analysen att överskotten är kortsiktiga och att de måste investeras i verksamheten så fort den kan startas upp igen. Några räknar med underskott 2021. Även omställningen till distansverksamhet har krävt, och kommer att kräva ännu fler, investeringar.

Varför verksamhetskostnaderna inte sjunkit lika mycket som deltagarintäkter och verksamheten beror på att satsningar på digitala verktyg har behövts samt att det finns vissa fasta kostnader, till exempel lokaler, som inte följer verksamhetsrapporteringen. De satsningar som genomförts är verktyg som vi kommer ha nytta av framöver i framtida folkbildning.

Vi har andra typer av kostnader bland annat uppbyggandet av digital kompetens, mediautrustning, riktade digitala satsningar, som genomförts.

Man kan urskilja två tydliga spår för att upprätthålla balans i ekonomin och verksamheten: Antingen har man dragit ner på den stora kvarvarande kostnadsposten, personalen, eller så har man så att säga gasat sig ur krisen genom att satsa stort på omställning till distansverksamhet.

Studieförbundet har valt att inte säga upp personal eller dylikt utan vi har haft fullt fokus på att ställa om verksamheten så att folkbildningen fyller sin funktion även under pandemin.

Subventioner i form av sänkta arbetsgivaravgifter och korttidspermitteringar kompenserar för intäktsminskningar och ger tillsammans med kostnadsbesparingar ett bättre resultat än budget i sju av åtta regioner.

Forcerad omställning till distans

För i stort sett alla studieförbund har omställningen till distansverksamhet varit mycket forcerad. Det blir särskilt tydligt om man tittar på den procentuella utvecklingen. Flera studieförbund hade före pandemin ingen eller mycket liten verksamhet på distans, särskilt vad gäller annan folkbildningsverksamhet och kulturprogram. Därför har den snabba omställningstakten medfört ökning på flera tusen procent, i ett fall

uppemot svindlande 200 000 procent. I reella tal har ökningen uppgått till knappt 27 000 arrangemang.

Tabell 1. Volymökning antal arrangemang i distansverksamheten 2019–2020, alla studieförbund.

Ordinarie statsbidragsberättigad verksamhet	Ökning 2019–2020
Studiecirkel	
Volymökning distans, alla studieförbund %	279 %
Största och minsta volymökning distans, olika studieförbund	24–4 770 %
Ökning antal arrangemang på distans 2019–2020 totalt, alla studieförbund	9 406
Annan folkbildningsverksamhet	
Volymökning distans, alla studieförbund %	2 084 %
Största och minsta volymökning distans, olika studieförbund	0–80 100 %
Ökning antal arrangemang på distans 2019–2020 totalt, alla studieförbund	4 186
Kulturprogram	
Volymökning distans, alla studieförbund %	16 456 %
Största och minsta volymökning distans, olika studieförbund	0–197 300 %
Ökning antal arrangemang på distans 2019–2020 totalt, alla studieförbund	13 165

Den procentuella utvecklingen kan inte mätas för de studieförbund som inte haft någon distansverksamhet 2019, därav 0 procent.

I ett första skede av pandemin tvingades flera studieförbund även till stora permitteringar eftersom verksamheten stod stilla och omställningen till distans inte hade hunnit komma i gång.

I första hand så har pandemin påverkat att all verksamhet stannade upp både för oss och våra föreningar. Fanns inget jobb för personalen. Vissa fick vi säga upp och en del blev korttidspermitterade samtidigt som vi försökte passa på att kompetensutveckla de som är korttidspermitterade. Lite senare under hösten ställa om sig till mer digital verksamhet.

Investeringskostnader som kanske planerats längre fram har fått tas både tidigare och i större omfattning än det varit tänkt. Ett stort samordningsbehov har medfört att kostnader tagits i andra delar av organisationen. Även på personalsidan har kostnader uppstått i samband med omställning till distansarbete, då det uppstått behov av utrustning och andra anpassningar.

Studieförbunden har haft akuta och omfattande investeringskostnader för verksamhet på distans.

Inställda kurser har påskyndat utveckling mot ett digitalt utbud och en översyn av vilken verksamhet som fungerar digitalt.

Det exceptionella läget har medfört en del förändringar i ansvaret för verksamhetsutveckling. Framför allt har ansvar, och med det kopplade kostnader, flyttats från det lokala planet till nationell nivå.

På förbunds-nivån har man bara tagit del av de generella stöden, detta samtidigt som man på central nivå tagit ett ökat ansvar som möjliggörare för digital verksamhet, ett ansvar som vid fysisk verksamhet ligger på avdelningar och distrikt. Dit hör frågor som digitalisering, utbildning och fortbildning.

Nya kostnader har uppstått kopplade till att personal arbetar hemifrån, med behov av komplettering av utrustning och nya arbetsformer.

Tabell 2. Volymminskning antal arrangemang i den fysiska verksamheten (ej distans) 2019–2020, alla studieförbund.

Ordinarie statsbidragsberättigad verksamhet	Minskning 2019–2020
Studiecirkel	
Volymminskning, alla studieförbund %	-41 %
Största och minsta volymminskning, olika studieförbund	-30–61 %
Minskning antal arrangemang 2019–2020 totalt (ej distans), alla studieförbund	-98 043
Annan folkbildningsverksamhet	
Volymminskning, alla studieförbund %	-33 %
Största och minsta volymminskning, olika studieförbund	-16–48 %
Minskning antal arrangemang 2019–2020 totalt (ej distans), alla studieförbund	-24 445
Kulturprogram	
Volymminskning, alla studieförbund %	-64 %
Största och minsta volymminskning, olika studieförbund	-59–73 %
Minskning antal arrangemang 2019–2020 totalt (ej distans), alla studieförbund	-232 517

I stort sett alla studieförbunden har stängt ner verksamhet i en stor omfattning. Även om studieförbunden kraftsamlat och lyckats ställa om en del verksamhet till distans, så har det inte varit möjligt för större delen av den pausade fysiska verksamheten.

Studietimmarna på distans har ökat med 43 000 till 58 000, vilket är en relativ ökning på 287 procent under 2020. Antal studietimmar i verksamhetsformerna studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet har minskat med cirka 837 000 studietimmar till 1 200 158 studietimmar, det vill säga -41 procent.

En del verksamhet har varit särskilt svår att ställa om till distans. I synnerhet kulturprogrammen har drabbats hårt när i genomsnitt två

tredjedelar, men i enskilt studieförbund ända upp till tre fjärdedelar, av verksamheten fått ställas in eller ställas om.

Flera av kulturformerna förutsätter fysiska träffar. [...] I och med november månads överenskommelse genomfördes inte fysiska träffar överhuvudtaget.

Den begränsade, kvarstående fysiska verksamheten har bedömts med utgångspunkt i Folkhälsomyndighetens rekommendationer för arrangemang och inom åtminstone ett studieförbund internt även avkrävt riskbedömningsintyg.

Pandemiår undantas från bidragsfördelningen

Bidragsmodellen för statsbidraget till studieförbundens verksamhet innebär att de medel som finansierar innevarande års verksamhet baseras på verksamhet genomförd tre år bakåt i tiden, med ett kontrollår emellan. Det innebär att bidraget 2020 baserades på åren 2016–2018. För pandemiåren 2020–2021 har Folkbildningsrådet beslutat att verksamheten inte ska utgöra grund för framtida bidragsfördelning. Folkbildningsrådet bedömde tidigt att det skulle bli i det närmaste omöjligt att upprätthålla en ”normal” verksamhetsvolym. Folkbildningsrådets beslut att undanta 2020–2021 som statsbidragsgrundande verksamhetsår har gett studieförbunden arbetsro, och utrymme att odelat fokusera på smittsäkerheten.

Studieförbundet tolkade det frysta statsbidraget som en tydlig signal om vikten att till varje pris bidra till minskad smittspridning.

Beslutet har inneburit att studieförbunden inte har tvingats ställa ekonomiska intressen mot smittfrågan. Utan oro för ekonomiska konsekvenser har man kunnat välja att ställa in verksamhet vid minsta risk.

Rent ekonomiskt innebar beslutet om fryst statsbidrag en ökad stabilitet och en långsiktig förutsägbarhet.

Statsbidragets ”frysning” har skapat trygghet och möjlighet till omställning.

Samtidigt innebär modellen att volymökningar under pandemiåren inte premieras, eftersom nuvarande bidragsandelar ligger fast. Det bekymrar ett av de mindre studieförbunden.

Studieförbundet är oroad över Folkbildningsrådets beslut att även år 2021 blir ett år X. För ett litet och växande studieförbund får detta avgörande konsekvenser.

3 Enskilda faktorer med störst påverkan på ekonomin under 2020

Verksamhetens utformning

Det är verksamheten som påverkat ekonomin, såväl på kostnadssidan som på intäktssidan. De flesta studieförbunden har format sin verksamhet på ett sådant sätt att de rörliga kostnaderna förbundna med verksamhetens genomförande vida överstiger både fasta kostnader och intäkter från verksamheten. Det får den effekten att när verksamhet ställs in i stor skala så är det avstannade penningflödet ut (minskade kostnader) betydligt större än det avstannade penningflödet in (minskade intäkter), vilket ger de tillfälliga överskott som majoriteten av studieförbunden vittnar om.

Minskade kostnader för externa lokaler, kostnadsersättningar, föreläsararvoden och liknande är större än minskade verksamhetsintäkter såsom deltagaravgifter, hyresintäkter och liknande.

För de studieförbund som har mer omfattande programförd verksamhet har dock tappet av deltagarintäkter varit kännbart, samtidigt som de fasta kostnaderna för egna lokaler kvarstått.

Uteblivna deltagarintäkter omkring 51 miljoner kronor, till följd av inställda kurser eller färre deltagare per grupp (mindre efterfrågan på grund av distans, oro för att bli smittad eller reducerad gruppstorlek på grund av smittskyddsåtgärder). Svårt att reducera fasta kostnader, framför allt för lokaler som har stått outnyttjade.

Ett studieförbund uppger att projekt- och uppdragsverksamhet har påverkats i mindre utsträckning än folkbildningsverksamheten, vilket är rimligt eftersom de förutbestämda ekonomiska villkor som omgärdar dessa verksamheter inte nödvändigtvis påverkats av pandemin.

Omställningskostnader

Majoriteten av studieförbunden ger en ganska samstämmig bild av kostnads- och intäktsflödena under pandemin. På intäktssidan har man

tappat deltagaravgifter och hyresintäkter, medan finansiella intäkter, framför allt i form av avkastningar, kvarstått eller till och med har ökat. På kostnadssidan har stora delar av verksamhetskostnaderna försvunnit, såsom hyreskostnader och kostnadsersättningar. Även på personalsidan har kostnader för resor och logi minskat. Man har kunnat stoppa eller tillfälligt pausa kostnader för investeringar och verksamhetsåtgärder. De fasta kostnader som kvarstår är framför allt personalkostnader och kostnader för egna lokaler.

En helt ny kostnadspost som är direkt avhängig pandemin är omställningskostnader för att kunna bedriva verksamhet och kontorsarbete på distans. Flera studieförbund beskriver stora investeringskostnader i teknisk utrustning, programvara och licenser, till både personal och verksamhet. Omställningen har också medfört ett behov av att rekrytera ny personal med relevant kompetens.

Pandemin har krävt mycket resurser från personalen med bland annat omställning av verksamheten till digitala lösningar och distansverksamhet.

Under året har förbundet som en följd av omställningen rekryterat inom IT-drift, digital pedagogik och HR. Kostnaden har även ökat för system, programvaror och andra förutsättningar för en digital omställning.

4 Studieförbundens hantering av de förändrade ekonomiska förutsättningarna

Hur de statliga stöden nyttjats

Studieförbunden har haft möjlighet att nyttja ett flertal statliga stöd kopplade till pandemin. Det är tydligt att dessa stöd har haft en stor betydelse för studieförbundens ekonomi.

Utan de olika stödinsatser som funnits hade man tvingats till skarpare och mer kortsiktiga åtgärder, med långsiktigt svåra konsekvenser som följd. Nu finns kompetens, infrastruktur och en kontinuitet kvar.

Folkbildningsrådet har frågat om nyttjandet av permitteringsstöd, statligt omställningsstöd, värdet av reducerad arbetsgivaravgift och ersättning för sjuklönekostnader, nyttjandet av hyresreduktion genom hyresvärd samt möjligheten att ansöka om anstånd med skatteinbetalningar.

Tabell 3. Studieförbundens nyttjande av statliga stöd.

	Värdet av nyttjat stöd i miljoner kronor	Antal studieförbund som nyttjat stödet
Permitteringsstöd	37,7	7
Omställningsstöd	0,9	2
Reducerad arbetsgivaravgift	50,2	10
Ersättning sjuklönekostnad	11,1	10
Hysesreduktion genom värd	1,5	2
Anstånd med skattebetalning*	24,8	3
Summa värde stöd 2020*	101,4	

*I summeringen av stöd ingår inte anstånd med skattebetalning. Endast 2020 års uppgifter och resultat är redovisade i tabellen.

Studieförbunden har använt dessa möjligheter i olika utsträckning. Ingen har använt samtliga. Tre av studieförbunden enbart nyttjat de två allmänna stöden reducerad arbetsgivaravgift och ersättning för sjuklönekostnader.

Studieförbundet har inte mottagit någon ytterligare stödinsats på grund av covid-19-pandemin än de sänkta arbetsgivaravgifter som har varit generellt stöd i samhället. Som tidigare nämnts har satsningar skett i digitala verktyg för att kunna genomföra folkbildning.

Omställningsstöd och hyresreduktion är de två stöd som nyttjats minst. Två studieförbund har använt sig av totalt fem av de sex olika åtgärderna. Ett av dessa gör ett underskott för 2020 medan det andra gör ett överskott. Båda har korttidspermitterat ett stort antal anställda och även friställt ett stort antal personer med anledning av pandemin.

Statens stödinsatser har bidragit till att dämpa effekterna av pandemin på det ekonomiska läget. I fallande ordning handlar det om

- Korttidspermitteringar
- Reducerad arbetsgivaravgift
- Ersättning för sjuklönekostnader
- Hyresreduktion genom hyresvärd. Just denna åtgärd har dock varit svår att få till stånd, få hyresvärdar har varit villiga att diskutera den. Har heller inte varit aktuellt i de fall vi själva äger fastigheterna.

De statliga stöden har varit viktiga insatser för att kunna pressa ner personalkostnaderna och slippa friställa personal.

Minskade personalkostnader på grund av färre timanställda cirkelledare och nedsättning sociala avgifter. Bibehållna fasta kostnader för personal och lokaler. Fast anställd personal har inte behövt friställas på grund av arbetsbrist i så stor omfattning och lokaler har kunnat bibehållas. Nyrekrytering av personal till vakanta tjänster har i viss utsträckning pausats.

Det har också varit viktigt att kunna skjuta upp kostnader för att få tid till att ställa om. Tre studieförbund har sökt anstånd med skatteinbetalningar.

Studieförbundet har utnyttjat möjlighet till reducerade arbetsgivaravgifter, korttidspermittering och sökt om anstånd för inbetalning av arbetsgivaravgifter. Vi har även för ersättningar för höga sjuklönekostnader. Allt detta har gjort att vi har kunnat få både likviditeten i balans samtidigt kunna betala de kostnader som tog mer tid att bromsa in, t. ex. i form av personalkostnader (uppsägning av personal) samt uppsägning av lokaler.

Studieförbunden som arbetsgivare

Timanställd personal har pausats och fast personal har i stor utsträckning korttidspermitterats. Även nyrekryteringar har i viss mån skjutits på framtiden. I flera fall har det trots omfattande stödåtgärder inte varit möjligt att undvika att friställa personal.

Tabell 4. Permitterade och friställda i studieförbunden 2020.

	Omfattning i antal berörda individer	Antal berörda studieförbund
Uppsagda	94	5
Korttidspermitterade	869	7

Särskilt gällande kulturprograms- och cirkelledare har pandemin slagit lite olika beroende på vilken anställningsform som varit aktuell. Majoriteten av studieförbunden har i dessa grupper haft timanställd personal, men även andra anställningsformer förekommer.

Tyvärr har situationen inom de öppna kurserna drabbat objektanställda cirkelledare hårt, eftersom de inte har kunnat komma i fråga för korttidspermittering.

En stor del av lärarna på studiecirkel är timanställda vilket innebär att dessa inte erhållit ersättning från oss, vilket har bidragit till minskade kostnader. Det

kan tyckas positivt att vi kunnat hålla i kostnaderna, men detta innebär dock en negativ påverkan för många kulturarbetare som normalt är timanställda hos oss.

Kompetenstapp har kunnat undvikas, vilket underlättar uppstarten av verksamheten när pandemin är över. Verksamheten har i viss utsträckning avvaktat med att nyrekrytera personal till vakanta tjänster under 2020.

Det är särskilt personal i och nära genomförandet av verksamheten som har korttidspermitterats eller friställts.

18 av 28 avdelningar samt 1 av 2 regioner har korttidspermitterat personal på grund av arbetsbrist under 2020. Det är främst cirkelledare, men även verksamhetsutvecklare och administratörer. Förbundet har inte korttidspermitterat någon personal.

5 Studieförbundens prognos gällande de ekonomiska förutsättningarna 2021

Återgång till det normala

Stort fokus har lagts på att förbereda för när pandemin klingar av och verksamheten kan öppnas upp igen.

Även om studieförbunden förbereder sig för en återgång till det ”normala” så är det svårt att förutsäga i vilken takt detta kan ske.

Det är precis som det visat sig under 2020 mycket svårt att förutspå när situationen för folkbildnings- och kulturverksamheten kan komma att återupptas. Som det ser ut nu räknar vi, parallellt med en fortsatt digital verksamhet med att den fysiska verksamheten kan komma att återstartas under hösten.

Vi har planerat och budgeterat för reducerad verksamhet under våren 2021, men har räknat med en normalisering till hösten. Givetvis ökar osäkerheten successivt i det avseendet. Vi befärdar också att pandemin leder till att människor senarelägger anmälan till olika former av kursverksamhet.

Vår bedömning i nuläget är att pandemiläget kvarstår minst under våren och att vi därmed kommer fortsätta ha framför allt minskade kostnader, men även minskade intäkter, i förhållande till det planerade.

Flera studieförbund påpekar att det överskott som uppstått behövs när det är dags att starta upp verksamheten igen.

På lång sikt kommer det att behövas stora insatser för att väcka upp verksamheten. De medel som redovisas som positiva ekonomiska resultat under 2020 och 2021 kommer att behövas för att utveckla verksamheten under de kommande åren.

Bidragsfördelning

Att Folkbildningsrådet undantagit pandemiåren från bidragsfördelningen, och de justeringar i verksamhetsvolym som gjorts i samband med att felaktigheter upptäckts i olika delar av verksamheterna, orsakar viss oro kring ekonomin framåt.

En annan osäkerhet är hur statsbidragsfördelningen kommer utveckla sig framåt, både med koppling till den utökad granskningen samt covid-19-pandemin.

Även det faktum att de statliga pandemirelaterade stöden upphör bekymrar.

Pandemins påverkan på ekonomin kommer att vara liknande som för 2020. Nedsättning sociala avgifter minskade kostnaderna 2020 med 7,8 mkr. Under 2021 kvarstår inte denna stödinsats och personalkostnaderna måste anpassas utifrån detta.

Planer framåt

Högt prioriterat hos alla studieförbund är att åter kunna starta upp den pausade verksamheten. Flera studieförbund menar att det överskott som genererats ska användas till att bygga upp verksamheten igen. Det handlar i första hand om den fysiska verksamheten som har stått stilla, men också om fortsatt utbyggnad och nya investeringar inom det digitala området.

Pandemin har medfört ekonomiska överskott i de flesta avdelningar, regioner och i förbundet, men en form av "verksamhetsskuld". Investeringar har gjorts i digital utrustning och kompetensutveckling och dessa investeringar kommer att fortsätta under 2021.

Eftersom vi genomfört mindre verksamhet än beräknat finns överskott avseende verksamhetsmedel för genomförande av folkbildning. Dessa medel kommer vi att använda för att möta kulturutövarnas behov och önskemål att lära, om än på annat sätt.

Att få ekonomin i balans är ett annat fokus vid sidan om den digitala utvecklingen.

Under 2021 så är planen att få till ännu mer digital verksamhet och stötta våra föreningar med det men också fortsätta ha stora besparingar för att få ekonomin stabil. I första hand är planen att göra ett överskott för att täcka de underskott som vi har haft under de senaste två åren, 2019–2020.

Förbundsstyrelsen har beslutat att använda 2020 års överskott till tre saker. Vi kommer att använda överskottet till att utveckla vårt kvalitetsarbete och vår förmåga att genomföra verksamhet digitalt och på distans. De två regioner inom studieförbundet som inte uppfyller målet som säger att varje region ska ha 10 procent av omsättningen i eget kapital, erhåller en påfyllning av eget kapital.

